

MÚSICA

La força de la bellesa nua del nou disc d'Òscar Briz

PÀGINES 2 I 3

CARTES DE PROP

Enric Sòria escriu sobre el llibre de Guillem Calaforra 'So i silenci'

PÀGINA 4

L'obra de Paco Sebastián mai no et deixa indiferent.

ESTUDIS D'ART ► FRANCISCO SEBASTIÁN NICOLAU

L'obra ben feta

Textos **MARTÍ DOMÍNGUEZ** Fotografia **JESÚS CÍSCAR**

Déu sí que ho veu: rectifique això ara mateix!", va ordenar al seu ajudant l'arquitecte victorià Edwin Luytens. Sembla que, en el plànol

d'un edifici, una finestra havia quedat situada en un lloc incongruent i, quan l'arquitecte ho va fer veure al seu col·laborador, aquest li va replicar que estava

en una façana interna i que, per tant, ningú no ho veuria. La rèplica de Luytens va fer fortuna i, d'alguna manera, l'he evocada visitant l'estudi de Francisco Sebastián Nicolau. Allí res no està deixat a l'atzar tampoc, tot ocupa

el seu lloc:estic segur que la perfecció hi és fins i tot en "allò que no es veu".

L'obra de Paco Sebastián de vegades m'ha sobtat, o m'ha desconcertat, o m'ha generat preguntes a les quals no he trobat una resposta clara i convincent, però mai no m'ha deixat indiferent. Durant anys, he seguit el seu progrés pictòric, primerament a l'estudi del carrer de Gregori Maïans, i ara en aquest espai del carrer de Puerto Rico. Del seu pas per cada estudi ha anat captant elements que ha anat introduint en la seua obra, on, com ell diu, res no és insubstancial, tot forma el gran empedrat del seu treball creatiu. "Sempre estic mirant, sóc molt

Res no està deixat a l'atzar, tot ocupa el seu lloc

"D'alguna manera, la meua obra és el resultat del meu pas pels llocs"

"Quan es treballa el contrallum, tant se val que siga en un bosc o en un taller"

curiós", em diu. "D'alguna manera, la meua obra és el resultat del meu pas pels llocs: quan vaig tindre els meus fills me'n vaig anar a viure a la platja, i allí vaig començar a pintar les dunes i les cases, i sobretot els contrallums fortíssims. Després vaig passar a fer escultura, a sintetitzar la complexitat d'una pintura realista en una obra escultòrica... Allò em va obligar a anar a molts tallers, per a treballar el ferro, per a fressar-lo, doblegar-lo, pintar-lo... I allí em va cridar l'atenció l'estructura dels sostres, les claraboies, les formes de llums i els contrastos que s'hi produïen... Allò em va conduir a pintar aquella sèrie de sostres de tallers, que poden des-pistar, però que són ben coherents en la meua obra. I d'aquests tallers he passat a treballar el cartó i aquestes obres, veritables *trompe-l'oeil*, on de nou el que més m'interessa és el joc de la llum. Per acabar, quan es treballa el contrallum, tant se val que siga en un bosc o en un taller".

PASSA A LES PÀGINES 2 I 3

PUNT DE MIRA

Independents

Joan F. Mira

Dine a Madrid amb el meu amic Carmelo Lisón, grandíssim antropòleg, membre de la Real Academia de Ciencias Morales y Políticas, i amic al seu torn de Marcelino Oreja i d'altres eminències acadèmiques. Em pregunta com van les coses per ací, li ho explico, i queda descol·locat. Em pre-

gunta com veig les coses de Catalunya, li ho explico i no sé si ho arriba a entendre. Li conte el dinar d'un mas a Banyoles, un mas d'aquells de fa mil anys, del segle XI. Els amos, família igualment antiga, hi reuneixen cada estiu cent o cent cinquanta amics i coneguts, els conviden a dinar, i conviden també algú que parle d'un tema elegit. Enguany, els parlants érem jo mateix i el filòsof J. M. Terrabras, traductor i comentador de Wittgenstein, poca broma. I el tema era la cosa de la independència, després de la trista sentència d'aquell tribunal que ha tallat nas, orelles i parts genitals a l'estatut català, com el porquer i el bover

d'Ulisses els tallaren al cabrer traïdor. Bé, doncs, del centenar i mig de convidats, gent de respecte tots ells, gent ben vestida, a ningú li preocupava les coses de Madrid i d'Espanya, excepte pel fet de buscar la manera d'escapar-se'n com més prompte millor. Catalunya és el seu país, a tots els efectes, i Europa, el seu marc de referència. Espanya, simplement no els interessa, no és cosa seua: ells ja són, moralment i emocionalment, independents. La independència política, pensen, arribarà tard o d'hora, però això no els preocupa gaire, perquè la independència moral ja és cosa feta. Cosa tranquil·la, sense escarafalls, tan certa i tan real

que ni se'n parla com a problema. I poques setmanes després, Pasqual Maragall i Mira afirma: "Jo he estat sempre federalista, d'un federalisme diferencial, però, en fi, no hi ha hagut manera. Cada vegada que hem intentat que s'accepti una Espanya plural en què Catalunya se senti còmoda no ha estat possible. I una de les conseqüències ha estat que la gent ha dit prou". Ho explico al meu amic de Madrid, home de vasta cultura i que roda per l'ample món, i no diu res: només expressa una perplexitat infinita. No entén això: que s'han cansat d'aquesta Espanya, i que se'n van. Tranquil·lament, però se'n van.

Una nissaga d'artistes

Paco Sebastián va aprendre del seu pare l'exigència en l'obra ben feta

VIENE DE LA PÀGINA 1

Paco Sebastián Nicolau acaba d'enllestir un encàrrec important, cent cinquanta obres en què, precisament, s'ha centrat en aquells *trompe-l'oeil* o *trampantojos* fets amb cartó i cartolina. El joc de les formes, dels colors, de les rugositats, l'equilibri que aconseguix entre els diversos elements ("ací hi ha dos plegaments que s'autopressionen"), la successió de la sèrie, el rigor, tot forma una obra de gran profunditat. Però, per damunt de tot, el que és encara més admirable és la pulcritud pel que fa a la realització, l'enorme exigència en l'obra ben feta. "Això ho dec a mon pare", em confessa, "a més de ser un gran pintor, em va ensenyar a fixar-me, a mirar, a saber distingir entre allò ben fet i allò que és imperfecte. Mirar, mirar... Recorde mon pare partint un meló d'Alger i escrutant aquell color vermell de la carn... O quan anàvem a la nostra casa de camp, amb el cotxe, com es fixava en el paisatge, en els colors, que ell sempre indicava emprant el nom dels tubs de pintura: mira quin cel color cadmi! Per a ell mai no hi havia groc o marró... Tot era sempre siena, cinabri, verd bufeta o verd fulla".

Paco Sebastián riu, mentre fa aquestes evocacions. El seu pare, Francisco Sebastián Rodríguez, és un bon i primmirat paisatgista, amb olis potents, plens de matisos. Pertany a aquella gran escola del nostre paisatge valencià, a

aquella nòmina formada per Genaro Lahuerta, Lozano, Porcar, Pedro de Valencia, Amérigo... L'admiració del fill és comprensible i em pregunte què deu pensar el pare de l'obra del fill, de tots aquells trampantojos que tant se separen del seu camí. "En realitat, són un híbrid entre bodegons i paisatges", em diu. "Empre estructures arquitectòniques que convertisc en bodegons. Jo sóc un pintor figuratiu realista". Bé, podria ser-ho. Però el que és més important és la sensació del joc dels volums, que arriben a

"Empre estructures arquitectòniques que convertisc en bodegons"

"Mon pare, a més de ser un gran pintor, em va ensenyar a fixar-me, a mirar"

aconseguir un equilibri perfecte, una atmosfera monocromàtica que té algun punt de Morandi. O, fins i tot, de Cardells. Les seues formes rectangulars, o la forma dels volums treballats en cartó, em remetien per colps a l'univers cardellesià. Li ho comente i li sobta la comparació, i diu que no hi troba cap tipus de vinculació. Pot-

ser és cert: en Cardells les coses són més severes, més contingudes. En canvi, en les seues obres tot és coherent i ajustat, un harmònic joc de volums i formes, perfectament executats, i amb tanta mestria que de vegades no saps si és un dibuix o si aquells rectangles són de veres.

Finalment li ho pregunte, una

mica a boca de canó: què pensa el teu pare de la teua obra? Paco riu, obertament, els ulls se li acliquen, el cos es contrau, les mans gesticulen. "Abans venia a les meues exposicions i, després d'haver repassat i escrutat tots els quadres, finalment deia davant d'un: 'Aquest és molt bo!' 'Però..., i la resta?', li preguntava

jo tot preocupat". Torna a riure. "Ara les meues exposicions li arriben més a fons i, quan em diu que és perfecta, o magnífica, em pose eufòric. És l'única persona que, amb el seu parer, em crea una mica d'ansietat: sempre vull saber què en deu pensar...". I afeg: "A noranta anys segueix pintant, amb la mateixa perseve-

La força de la bellesa nua

El cantautor Òscar Briz lliura el seu disc més assossegat i redó

XAVIER ALIAGA València

L'ESTIU

Òscar Briz

La CasaCalba, València, 2010

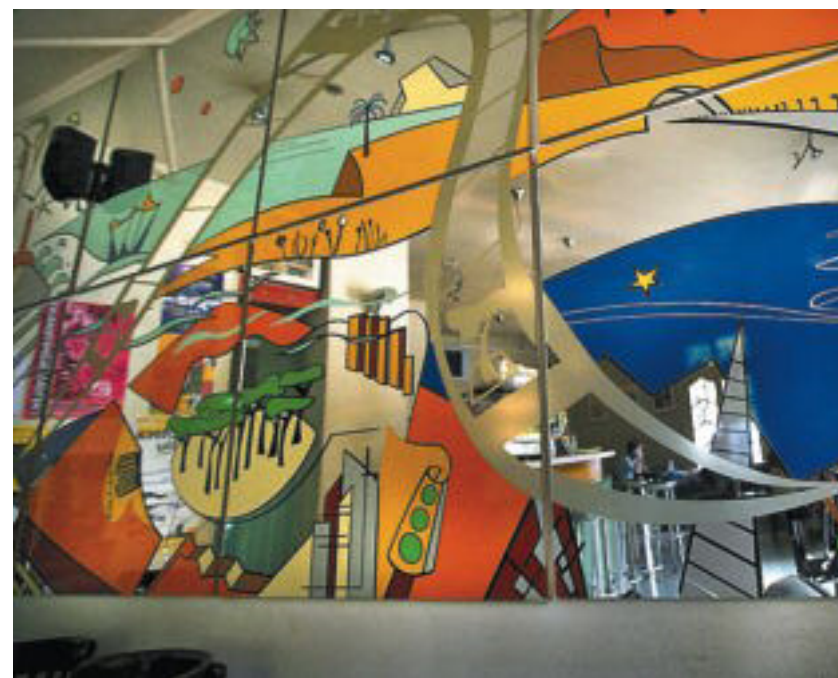
Ningú no pot negar a Òscar Briz, en la seua llarga i fructífera carrera, la capacitat de mudar de pell, de pouar de diferents vies d'expressió oral i musical. Des del pop enèrgic d'inspiració anglosaxona de Banderas de Mayo o The Whitlams, la seua curiosíssima aventura australiana, fins a la conversió en cantautor amb la llengua pròpia i l'esperit combatiu carregats al lloc d'*Identitat aliena* (2004) o *Quart creixent* (2007), discos amb un discurs musical de cruïlla, amb les cartes marcades de la cançó d'autor en català, però enriquït amb incursions en colls diversos, com ara els ritmes ètnics o el flamenc. En el premiat *Asincronia* (2008) el músic de

l'Alcúdia, decebut per la situació social i política del País Valencià, féu un retorn als seus orígens pop amb un treball esplendorós, d'arranjaments generosos, cançons encisadores (360º, AP7) i senzills rotunds (*Dimonis pugen*), temes amb textos intimistes i quotidians que defugien el combat. Hom podria pensar que era un cim inabastable.

Els marges de millora, tanmateix, es poden amagar en racons insospitats. Lluny de repetir un disc de pop enlluernador i immediat, en *L'estiu* (La CasaCalba, 2010) Briz opta per lluir una nova pell despellant les cançons, exposant-les a l'orella amb els additius justos i precisos, fent que el talent per a dissenyar melodies i harmonies i la càlida veu de Briz brollen lliurement. Una aposta acústica, per la cançó quasi nua, que fa costat a reeixides experiències recents a casa nostra, com ara

el retorn tan esperat de Remigi Palmero, *Sense comentaris* (2008), o, en castellà, la feliç aliança de Julio Bustamante i Ciudadano sota la denominació de Maderita, amb *Vivir para creer* (2009) com a rèdit.

Apostes de risc que fien l'eficàcia a la potència de la composició primigènia. I *L'estiu* és una esplendorosa col·lecció de temes musicals que s'han de consumir amb paciència, deixant que les melodies i les harmonies, de cadència mediterrània, però a un pas de puça dels tòtems del folk nord-americà, ens acaronen, penetren en la nostra dermis, ens transporten a cada reproducció. Música assossegada, travessada per lletres introspectives, reflexions adients ("...es podrien fer cinquanta cançons i no ben bé explicar la llum de la tardor...", diu en *La buidor*) i històries remorejades i etèries

com un sospir, amb *Carolina dins d'un pou*, guitarra i veu, com a paradigma bellíssim. Inspiració que també trobem en *Jt* o *La palla i el gra*. Però en l'era d'Internet, de la decadència de l'àlbum com a producte de consum, Briz ha lliurat un treball redó, sense material de reblliment. *Llabor voladora*,

Baixant del cim de les boires, Angelet innocent, El que sé, Font serena de la llibertat i Possible(ment) —i el seu gutural final— reclamen a colzades la nostra atenció en les audicions successives. Una nova fita en l'encertat catàleg de La CasaCalba. *L'estiu* es presenta hui i es distribueix amb la revista Enderrock.

L'ampli estudi és una antiga fàbrica de bàscules, esplèndidament reformada i condicionada.

rança i tenacitat de sempre, amb el mateix rigor. De vegades, em crida perquè opine jo sobre els seus últims treballs. L'intercanvi, a hores d'ara, és doble".

Camine per l'ampli estudi, una antiga fàbrica de bàscules, esplèndidament reformada i condicionada. L'ambient no pot ser més càlid i reconfortant,

més atractiu per a la concentració i per al gaudi intel·lectual. També la seua germana Mercedes és una ceramista destacada i el seu cosí germà, Horacio Silva, un pintor excel·lent i molt reconegut, amb l'estudi ben a prop d'on estem. És una nissaga d'artistes, quasi a l'estil familiar dels Benlliure o

dels Pinazo. En un dels murs penja un apunt que em crida l'atenció: es tracta d'un dibuix de Martín Caballero, l'única obra a l'estudi que no és seua. "És un homenatge a un bon amic, que va patir molt. Martín Caballero és una d'aquestes persones extremes, d'aquests creadors que aconsegueixen crear el seu món, amb un llenguatge personal, com el té Miquel Navarro o Josep Sanleón... Però no va tindre sort. No va obtenir mai el reconeixement que es mereixia. El tinc ací com un tribut a l'amistat. Quan, ja molt malalt, va vindre a l'estudi i el va veure, així ho va entendre".

La seua germana és ceramista i el seu cosí Horacio Silva, un pintor reconegut

En un dels murs penja un dibuix de Martín Caballero

En el pati del celobert ha plantat una surera. El tronc de l'arbre, amb aquells vermells oxidats i aquell ventall de grisos, té unes carnacions que remetent d'alguna manera a la seua paleta. Però en els últims mesos l'arbre ha crescut una mica desmanoyotadament i, a més a més, algunes plagues han tacat de negre el terra del pati. "Aquest estiu he anat molt afeinat amb aquesta comanda. I no l'he poguda podar ni polvoritzar convenientment... I mira com s'ha fet!". Li comente que no passa res, que és magnífic, que ningú no es fixa en això. Ell em mira, amb una certa severitat, i rebla, començant a riure: jo sí, Martí!...

I, sens dubte, Déu també.

A LA LLETRA

Succeeix el pensament

Albert Garcia i Hernández

És el títol d'un poema de Labordeta que comença així: "Este tiempo. La lluvia. / Nadie venía a verme por la tarde / y el corazón / opuesto a las palabras, / rendía su homenaje silencioso".

És, si més no, sorprenent l'eco produït després de la mort de Labordeta (fa un any, a l'Argentina, va passar el mateix amb la mort de Mercedes Sosa). Caldria llegir entre línies tota aquesta prosa. Sembla una pèrdua, evidentment; però, què s'ha perdut?

D'una banda, una manera lírica oficiada des de la senzillesa. Poemes i cançons que han begut de les fonts "populars". Fa poc temps vaig escoltar folklore del nord de l'Argentina. *Río de camalotes*: "Que no se detenga / tu marcha lenta rumbo p'al mar. / Es tan semejante / a nuestro delirio, a la soledad..." O *La cantora de Yala*: "Santa Leoncia de Farfán, / de la Quebrada de Reyes, / baja a las carpas de Yala / con setenta años que tiene. / La harina del Carnaval / le pensamenta las sienes / cuando sobre el mujeriego / su canto finito crece (...). Alegre como pocas / doña Santa se amanece..." És aquest punt d'encert, per exemple: "le pensamenta las sienes", "doña Santa se amanece", que sempre ens colpirà l'orella.

A prop de l'Aragó de Labordeta, Tafalla té un cant magnífic, "Si canta Tafalla canta Euskal Herria", que esborra fronteres: "La obrera, la agraria, reivindicativa, si vive Tafalla, vive Euskal Herria (...). La humilde, la digna, a veces herida, si llora Tafalla, llora Euskal Herria (...). La antigua, la joven, la tuya y la mía, si canta Tafalla, canta Euskal Herria". No sé si no l'ha cantada mai Labordeta, però podria ser una de les seues cançons.

Què s'ha perdut? Un estil.

A l'escenari de les Corts de Madrid, on se sol interpretar la cridòria, els gestos menyspreadors, la fanfarro-nada que fa recordar la dialèctica dels punys i de les pistoles, Labordeta patia el desassossec estrident dels demòcrates nouvinguts. El "prou" es recorda sempre: "¡A la mierda! Ahora les fastidia que vengamos aquí la gente que hemos estado torturados por la dictadura a poder hablar. Eso es lo que les jode a ustedes".

Poder parlar. I no de qualsevol manera.

Labordeta també va escriure: "Un mes inútil / invade las ventanas / de una larga y suave melancolía".

Òscar Briz i l'estiu des del turó secret

Francesc Viadel

Des que Òscar Briz va deixar els australians The Whitlams per reinstal·lar-se a la seua Alcúdia, a la Ribera del Xúquer, han passat moltes coses. El calfament global ha reblat un punt més els cervells d'un bon nombre de dirigents mundials i locals, al país ens disposem a aprendre la versió mandarina del xinès atentament observats per una comunitat internacional inquieta i els mercats —al parer dels prestigiosos Greg Philo i David Miller— s'han tornat més assassins que mai. Tot plegat, sembla que la humanitat ha fet les primeres camallades d'una cursa trepidant vers la pròpia destrucció. Així, la música continua sent el refugi on es pot restar sa i estalvi de la bogeria. Des d'un petit turó secret amb vista als tarongerars extensos, entre pins, vigilat per una sargantana d'or i diamants petrificada sobre un paretó, a l'abrigall d'una casa feta de ferralles màgiques,

llaunes de refresc, corrents invisibles d'aire, Òscar Briz s'amaga dels reclutadors salvatges de la cursa. El seu és un exili tan forçós com, alhora, una digníssima obligació autoimposada per a no perdre's la bellesa tot seguint les recomanacions d'un Vicent Andrés Estellés abandonat al goig de viure des de la seua tomba.

És gairebé un treball només de guitarra i veu, nu

"Les ciutats", cantava amb un mig somriure ara fa dos anys, "són plenes de taurons i sirenes i jo vinc fugint d'això". Llavors acabava de fer niu al seu turó i, per celebrar-ho, editava *Asincronia*, un treball amb temes tan lluminosos com *Fish* o *A trenc d'alba*. Potser el resultat d'aquesta escapada a l'uni-

vers tranquil, a mig segon del comandament de televisió i tan sols a mitja hora de la ciutat infame, ha estat l'eixida d'aquest delicat *L'estiu*. Enregistrat entre Manchester, la Murta d'Alzira i Algemesí, és gairebé un treball només de guitarra i veu, nu, segons que ens adverteix el mateix cantant, en què ha cercat bàsicament donar espai al text i a la melodia, evitar farciments innecessaris perquè la música sone sobre el llit del silenci. Un sisé disc magnífic que, sens dubte, situa Briz entre els primers i més admirats de la música en català.

És imprescindible escoltar temes com *La palla i el gra*, *Posible(ment)* o *Llavor voladora*. Abandonar-se a les melodies serenes, una mica hipnòtiques, com un xiquet bressolat, imaginant distàncies siderals entre la vida alegre, encesa de desig, i la catàstrofe i la boira que se'ns insinua obsessivament a deshores, greument, des de totes les emissores de televisió del planeta.

El cantautor Òscar Briz, que acaba de traure el disc titulat *L'estiu*. / JESÚS CÍSCAR

CARTES DE PROP

Amb la música a dins

Enric Sòria

Ho diu Guillem Calaforra a l'inici del seu *So i silenci*: escriure assaig en català sobre música clàssica és una activitat quasi inaudita. En aquest idioma i sobre aquest tema, hi ha molt pocs llibres, encara menys que sobre cinema, que ja és dir. Ara mateix (sense cap pretensió d'exhaustivitat, per descomptat), recorde algun títol amb voluntat literària de Miquel Desclot i de Jaume Radigales, i unes pàgines incisives i francament brillants de Ferran Sáez, inscrites en els seus assaigs més divagatoris. És a dir: a penes res. I això, en un país amb tan proclamada fama d'amor a la música com el nostre —que almenys ha produït una bona quantitat de músics professionals—, no deixa de ser xocant.

El mateix Calaforra, que sap molt bé de què parla, ens en dona les raons: "La literatura d'idees és cosa de pocs" sempre, i la literatura d'idees en català, per tant, ha de ser cosa de poquíssims, i en efecte ho és. D'altra banda, escriure literatura sobre música, amb rigor i claredat, tal com ell es proposa de fer-ho, té dificultats afegides en qualsevol idioma. La música se situa més ençà o més enllà del llenguatge, i aquest es revela inepte a l'hora de parlar-ne. En el millor dels casos, ens ofereix un grapat de vagues analogies, que poden resultar il·lustratives quan ens parlen de sons que ja coneixem o de sensacions que ja hem experimentat. En un nivell més tècnic, el llenguatge de l'anàlisi musical pot ser útil, i els professionals se'n serveixen tan bé com poden, però el lector profà deixa de comprendre-hi res i, lògicament, se'n desen-

tén. L'alternativa és escriure banalitats amb gràcia, i llavors els qui se'n desenten són els qui saben de música, perquè s'adonen de seguida que llegir això no és més que perdre el temps. En aquest tema, esquivar alhora l'especialització estricta, la divulgació impersonal i la mera verborrea, i construir un text que pugui interessar al músic competent i al lector pur —aquell que, en la literatura, bus-

té el seu mèrit. A més, crec que és un encert, cosa que té un mèrit més substantiu. El professional comprovarà amb complaença que Calaforra sustenta els seus arguments amb dades i partitures. El profà, pel seu costat, no té per què recular davant d'això, perquè el text s'entén molt bé tot sol. La seua lectura pot irritar-nos, intrigar-nos, fer-nos somriure (amb complicitat o amb astorament)

ges —particularment la secció d'aforismes titulada "Notes falses"— són una esmolada festa.

Quan la informació i la desimboltura s'alien com en *So i silenci*, l'autor es guanya a pols el dret a dir el que li vinga en gana. I Calaforra exerceix aquest dret com ben pocs. Pot saber greu pel pobre Schumann —que, al meu modest parer, en té ben poca culpa—, per no parlar de Chopin. El romanticisme —el *diabolus in musica*, pel que sembla— troba en aquestes planes poca indulgència. En canvi, l'autor sap dir coses molt valuoses i compartibles sobre la seua experiència de la música, sobre el misteri del so i el del silenci, la querella dels antics i els moderns, Bruckner, Beethoven, l'elusiú Celibidache o aquell innominable es-taquiroto mediàtic que va ser Von Karajan. Hi ha autèntiques troballes, com la secció de clàssics (encara) no canònics. Un pot sentir-se feliç de coincidir en l'apreciació de Schnittke i Hartmann, i fer-se el ferm propòsit de conèixer millor PETERSSON i LOEWE, mentre es pregunta què podria dir el nostre autor del malaguanyat Hugo Distler, o de Friedrich Cerha, o de la pila de nord-americans i es-

Herbert von Karajan.

ca sobretot literatura— és una empresa a bastament difícil, i en català quasi desesperada. Per això no ens ha d'estranyar que el pròleg d'aquest llibre siga una descomunal amplificació de la venerable *captatio benevolentiae*, amb el contrapunt, diria jo, d'un joc de variacions —ben oportunes— sobre el *povera et nuda vai filosofia* del senyor Petrarca. I ja s'entén.

No cal ni dir que *So i silenci* és una absoluta raresa, i això ja

o informar-nos, però no ens deixa indiferents. Calaforra combina d'una manera ausesades peculiar un sentit comú coriàci amb un humorisme d'allò més insolent, que l'autor no fa res per reprimir i que dona molta alegria al conjunt. El resultat és intel·ligent, documentat i notòriament desinhibit. El lector amb algun interès per la cosa musical només ha de lamentar que el llibre se li farà breu, perquè molts dels seus passat-

laus que atapeixen la secció contemporània de les botigues del ram. El llibre és tan amé que sap a poc, ja dic. Calaforra té els dons de l'estocada ràpida, l'erudició compacta i la frase feliç. Al darrere, i sustentant aquestes qualitats (i d'altres), hi ha un amor apassionat pel seu tema. Guillem Calaforra té, com volia Shakespeare, la música en ell mateix. I és per això que hi confiem, i que ens commou.

DISSIDÈNCIES

Ni a Tindouf ni a Al-A'Yun

E. Cerdán Tato

Fa uns quants anys vaig estar a València amb Muhammad Abdelaziz, em sembla que amb motiu d'un sopar dels premis Octubre. Al secretari general del Front Polisario i president de la RASD li havien concedit no recorde exactament quin guardó, i vam seure a la mateixa taula. Més tard, vam estar en l'habitació de l'hotel on s'allotjava i vam xarrar llargament i distesament. D'aquella ocasió vam traure una sincera amistat. Al cap de poc temps una telefonada em va advertir que Muhammad Abdelaziz estava de pas en l'aeroport de l'Altet i que li agradaria saludar-me. Vaig agafar el cotxe i m'hi vaig acostar a fer-li una abraçada. Durant una hora vam parlar de la situació del poble sahrauí i de la peremptòria necessitat de celebrar d'una vegada per sempre el referèndum d'autodeterminació perquè es poguera resoldre, i ajustar-se així al dret internacional, el procés de descolonització —que en la llista de l'ONU figura, fins i tot, com a pendent— d'un territori que durant uns cent anys va ser no sols colònia espanyola, sinó també província espanyola —la 53, em sembla—, des del gener del 1958, en una martingala política de la dictadura, la mateixa dictadura que, finalment i amb el dictador agonitzant, després del pacte tripartit de Madrid del novembre del 1975, i en una altra martingala política, abandonaria a la seua sort el Sàhara Occidental. Però al marge d'aquestes consideracions, allà, a l'aeroport, vaig manifestar al secretari general del Polisario el meu interès de visitar els campaments de refugiats de Tindouf, a la Hamada algeriana. Muhammad Abdelaziz, que és lúcid i té un ampli sentit de l'humor, em va dir que no li crearia més problemes amb el meu cor i les seues vint i escaig angines. Que tinguera paciència, que prompte em rebria a Al-A'Yun. Ens vam tornar a veure a Sevilla, on altres sahrauís i gent del moviment solidari internacional, vinculats a la cultura i a la docència, treballàvem en un projecte del qual mai més no n'he sabut res. I això que el vam deixar dissenyat en un parell de dies i amb cada un dels implicats amb els deures que havia de resoldre. Jo vaig resoldre els meus i els vaig remetre al correu electrònic convingut, i fins ara. Posteriorment em van telefonar de l'Ajuntament de Petrer per fer la presentació de Muhammad Abdelaziz, que havia acceptat la invitació de l'associació solidària amb el poble sahrauí. I vaig anar-hi a l'hora que m'havien dit i vaig abraçar el dirigent d'un poble digne i sacrificat, que ha fet poesia de la memòria i esperança de l'espera interminable. Recorde que li vaig insistir en això de baixar als campaments, perquè havia d'escriure, i he d'escriure, una cosa ja parlada i compromesa. "Ja hi falta menys", em va dir. Però la independència, el referèndum, sempre es retarda, sense que a l'ONU no li caiguin les bragues ni li puguen els colors a la cara. Quin estoïcisme tan admirable, el seu.

De manera que, abans de l'estiu, em vaig dir que a la tardor, cap a Al-A'Yun, que és la capital de iure dels sahrauís i dels seus legítims representants. Però, amb això que ha passat amb els activistes, no estic molt disposat a suportar els policies del Marroc, que ja vaig suportar els grisos. He de preguntar a Moratinos, que és un diplomàtic fi, quina llei he de complir allà, la dels meus compatriotes o la que imposen, per les armes, els ocupants. Alça, que gràcies!

Recomanem...

INFANTIL
per ADOLF BELTRAN

LA MALETA
DE LA CIÈNCIA
Enric Ramiro Roca
Editorial Graó
Barcelona, 2010

Elaborat amb una estreta vinculació al treball en l'aula, aquest llibre recull més de seixanta experiments detallats per a qualsevol edat. El seu objectiu no és formar futurs científics sinó que constitueix una invitació a gaudir de la ciència i l'experimentació, per aprendre a estimar la curiositat i la investigació. La sorpresa i l'atractiu dels materials i les experiències que es proposen no són incompatibles amb el rigor en l'explicació i la capacitat divulgadora.

NARRATIVA
per A. B.

AMOR I EROTISME AL
'TIRANT'
Joanot Martorell
Edicions Bromera
Alzira, 2010

Amb versió d'Albert Hauf i selecció de Ricard Bellveser, aquest llibre és una antologia de fragments de la famosa obra de Joanot Martorell seleccionats des del punt de vista de les escenes amoroses i eròtiques, que permeten l'autor d'ironitzar sobre els valors més inqüestionables del seu temps, com ara la virginitat de les donzelles. Un volum que facilita una aproximació amena i lleugera a tot un monument de la nostra literatura.

ASSAIG
per A. B.

PASSIÓ PER L'ESPORT
Vicent Añó Sanz
Publicacions de la
Universitat de València.
2010

No és habitual que algú prenga l'esport com a motiu de reflexió sociològica i que ho faça des de l'experiència en l'organització d'esdeveniments esportius i, al mateix temps, des d'una bona formació intel·lectual. L'autor, que ha subtítulat aquest assaig amb el lema "de la pràctica als grans esdeveniments", aborda el paper de l'esport en la societat moderna i la seua utilització política, amb una part dedicada a la política esportiva de la Generalitat.